

Haklik Norbert

MAGYAR ODISSZEUSZ

A 80 éves Kabdebó Tamás köszöntése

Balassi és Zrínyi korában még ők voltak a *mainstream*, ma már azonban mintha a szabályt erősítő kivételnek számítanának azok az írók, akik az életből csinálnak irodalmat. Nem a kényszeres önéletrajzírókra utalok ezúttal, hanem azokra az alkotókra, akik a másodkézből hallott történeteket, a kívülállóként vagy mellékszereplőként megtapasztalt élményeket is képesek irodalmi alkotássá desztillálni. S ha az efféle alkatú alkotót változatos, élménydús életúttal áldja (esetenként: veri) meg a sors, az - a szükséges tehetséggel társulva persze - lehetőséget teremt egy izgalmas és értékes írói életmű létrejöttéhez.

Kabdebó Tamás, aki február 5-én ünnepli nyolcvanadik születésnapját, azok közé tartozik, akiknek sikerült gazdag és változatos életműre váltaniuk a tehetség, a karakter és az élményanyag együttállásában rejlő lehetőséget. Az életút pedig (írhatnánk akár *Életútként* is, nagy kezdőbetűvel, utalásként Kabdebó önéletrajzi regényére) bőséggel szolgál megíráásra érdemes eseményekkel. Édesanyja korai elvesztése, a gyermekkori horgászkalandok, a bajai gyermekévek jellegzetes figurái, kamaszévei, az úszóbajnokságokon és a budapesti lányok körében elért sikerek, bebörtönöztetése mind-mind visszatérnek a kabdebói életmű opusaiban, az önéletrajzibb jellegű írásokban, vagy valamely novella- vagy regényszereplő történetében. Az irodalommal formálódó életanyag sarkcsillaga pedig a fiatal egyetemistaként megélt 1956-os forradalom. Ám ami utána következett, az több íróember tollára is elegendő élménnyel szolgál: a Kabdebó oly sok nemzedéktársa által is megélt emigráció mellett olyan egyedi sorsfordulatok sorozata, amely a szerzőt Rómán, Manchesteren, Londonon, majd Guyanán keresztül vezette egészen jelenlegi lakóhelyéig, Írorszáig.

S hogy az első közlését hatvanöt (!) éve jegyző Kabdebó Tamás jóvoltából milyen művekké átlényegülve gazdagította irodalmunkat ez az életút? A kabdebói opus eleddig több mint negyven kötetet számol - az *Érettségi* című, 1971-ben megjelent első regényt, a *Kétszívű*, angol és magyar nyelvű első versgyűjteményt és a *Magyar Odisszeuszok* elbeszélői debütálást követően további elbeszélések, regények, versek, műfordítások, esszék és tanulmányok sokaságát vonultatja föl. Köztük a *Minden idők* című ötvenhatos regényt, az 1848-49-es szabadságharc egyik kevésbé ismert történetét felelevenítő *Blackwell küldetése* című kisregényt. Aztán az író képzőművészeti

érdeklődését kultúrtörténeti krimi formájában kifejező *Giorgione nyomában* című regényt, vagy éppen a *Tariménes utazásai a múltban, a jelenben, a túlvilágon* című novellagyűjteményt, amelyből nyilvánvaló válik, hogy Kabdebó Tamás úgy szereti Írhont, hogy soha el nem feledheti Baját. Az életmű spektrumának színei között találhatjuk még kiváló magyar költők remekbe szabott angol nyelvű tolmácsolását éppúgy, mint ír poéták műveinek magyar fordítását. Vagy - a legutóbbi évek terméséből szemezgetve - a *Róma ír szemmel* című, angolul írott regényt és a *Dunaúszó* című kisregényt, amely egyszerre az életszeretet prózában írott himnusz és óda a rajongott folyamhoz, mindemellett kistestvére annak a fő műnek, amelynek révén minden bizonynyal az eljövendő korok irodalomtörténeteinek lapjaira is beírta magát Kabdebó Tamás.

A kabdebói opus legfőbb ékköve ugyanis a *Danubius Danubia*. A terjedelmét, valamint a benne feldolgozott tudásanyagot és az általa megelevenített történelmi időszakokat tekintve is monumentális folyamregény-trilógia egy ötvenhatos emigráns életútját, valamint családja különféle generációinak történetét bemutatva válik az egész Duna-vidék enciklopédikus teljességű, egyúttal sodróan lendületes regényévé. A kortárs magyar irodalomban egyedülálló remekmű általi válik nyelvhatárainkon túl is érvényessé, hogy a XXI. századra érvényes módon fogalmazza újra a Duna-parti nemzetek érdekközösségének közel két évszázados eszméjét.

És ez az életmű most is gyarapodik: Kabdebó Tamás néhány hete Dublinban több mint száz érdeklődő előtt mutatta be Brendan Kennelly-fordításkötetét, mindemellett a tavalyi év végén jelent meg a *Danubius Danubia* újabb kiadása - ezúttal angolul is, megnyitva a nyelvi kapukat a világirodalom felé e magyarul írott remekmű előtt.

Kabdebó Tamásnak pedig mi mást kívánhatnánk nyolcvanadik születésnapja alkalmából, mint sok örömet az eddigiek okán, valamint jó erőt, alkotókedvet és egészséget a folytatáshoz. Éljen és írjon soká!